

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ DE DREPT

TEZĂ DE DOCTORAT
„Răspunderea civilă contractuală”
REZUMAT

Conducător de doctorat:

Prof. Univ. Dr. Valeriu STOICA

Student-doctorand:

Viorel TERZEA

2020

§1.Considerații prealabile

Teza de doctorat „Răspunderea civilă contractuală” își propune o abordare unitară și detaliată a unei instituții „clasice” a dreptului civil, care deși aparent nu are caracter de noutate, totuși cunoaște o aplicare frecventă în practica judiciară recentă.

Totodată se constată că și în literatura de specialitate recentă¹ există mai multe puncte de vedere , inclusiv divergente, cu privire la mai multe aspecte ale răspunderii civile contractuale, cum ar fi: domeniul de aplicare, condițiile de intervenire a răspunderii civile contractuale, cauzele de exonerare de răspundere etc.

Obiectivele urmărite prin teza elaborată sunt multiple și printre cele mai importante putem menționa următoarele: delimitarea răspunderii civile contractuale în raport cu alte remedii ale neexecutării aflate la dispoziția creditorului, delimitarea răspunderii civile contractuale față de răspunderea civilă delictuală, domeniul de aplicare al răspunderii civile contractuale, condițiile răspunderii civile contractuale, modalitatea de evaluare a daunelor-interese, validitatea clauzelor convenționale de exonerare sau de limitare a răspunderii etc.

Pe parcursul cercetării s-a apelat la mai multe metode de cercetare cum ar fi : *metoda explicativă*, *metoda exploratorie*, *metoda comparată* etc. Apelarea la ultima metodă menționată a fost justificată de faptul că dispoziții ale actualului Cod civil sunt inspirate sau după caz similare cu reglementări de drept ce fac parte din ordinea juridică a altor state (i.e. Codul civil francez², Codul civil al provinciei Quebec³, Codul civil belgian, Codul civil italian⁴, Codul civil elvețian al obligațiilor⁵ etc.), a unor reglementări internaționale obligatorii

¹ A se vedea, spre exemplu, Belu Magdo Monna-Lisa, *Răspunderea civilă contractuală în Noul cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2017 , passim; C. Paziuc, *Răspunderea contractuală. O analiză juridică și economică*, Ed. Universul Juridic, 2019, passim.; Fl. A. Baias, V. Cîlțea, *De la neexecutarea culpabilă la neexecutarea fără justificare a obligațiilor în dreptul civil român* , în M.Nicolae, R. Rizoiu, L. Toma-Dăuceanu, „In honorem Valeriu Stoica. Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea”, Ed. Universul Juridic, 2018, p.663 și urm.; M. Nicolae, G.A.Ilie, *La responsabilité contractuelle-rapport roumain*, în P. Jourdain, M. Bacache (coord.), *Comparaison de la réforme du droit français de la responsabilité civile avec le nouveau Code civil roumain*, vol. 1, Institut de Recherche Juridique de la Sorbonne, IRJS , Éditions, Paris, 2018, p.277 și urm.

² <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>

³ <http://legisquebec.gouv.qc.ca/en/showdoc/cs/ccq-1991>

⁴ <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-civile>

⁵ <https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19110009/index.html>

(i.e. Convenția de la Geneva referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele din data de 19 mai 1956-„CMR” , Convenția de la Viena privind vânzarea internațională de mărfuri din 11 aprilie 1980-„CVIM”) sau proiecte de codificare fără caracter obligatoriu (i.e. Principiile dreptului european al contractelor-„PECL”⁶, Principiile UNIDROIT privind contractele comerciale internaționale din 2016-„PICC ”⁷ sau Proiectul Cadrului Comun de Referință-„DCFR”⁸).

§2.Structura tezei de doctorat

Lucrarea este structurată în următoarele titluri: titlul I („Considerații generale ale răspunderii civile contractuale”), titlu II („Condițiile răspunderii contractuale”), titlul III („Răspunderea contractuală pentru fapta altuia”), titlul IV („Cauze exoneratoare de răspundere”), titlul V („Repararea prin echivalent a prejudiciului contractual”) și titlul VI („Convenții de modificare a răspunderii”).

Titlul I are scopul de a realiza o introducere cu privire la tema analizată, sens în care s-a procedat, în prealabil, la conturarea semnificației unor noțiuni utilizate, în mod frecvent, cum ar fi: obligație civilă contractuală, remedii ale neexecutării, dreptul de opțiune al creditorului între remediile neexecutării, noțiunea de răspundere contractuală etc.

Sub aspectul structurii raportului obligațional achiesez la concepția „dualismului atenuat”, ceea ce înseamnă că atât elementul de datorie cât și cel de constrângere fac parte, în principiu, din conținutul aceluiași raport juridic de creanță. De asemenea am optat pentru sintagma „remediile neexecutării” ca urmare a faptului că scopul mijloacelor juridice aflate la dispoziția creditorului, astfel cum rezultă din art.1.516 C.civ., este acela de a obține, în primul rând , o satisfacere a interesului acestuia, indiferent că este vorba de *interesul pozitiv* sau *interesul negativ* al creditorului.

În ce privește *dreptul de opțiune al creditorului* trebuie subliniat că potrivit actualei reglementări este aplicabil principiul libertății de opțiune, ceea ce înseamnă că în ipoteza intervenirii unei neexecutări a obligațiilor contractuale creditorul are posibilitatea de a opta între remediile neexecutării aflate la dispoziția sa, aspect care rezultă din interpretarea art.1.516 C.civ. De asemenea principiul executării silite în natură a obligației are

⁶ https://www.trans-lex.org/400200/highlight_pecl/pecl/

⁷ https://www.trans-lex.org/400120/_/unidroit-principles-of-international-commercial-contracts-2016/

⁸ https://www.trans-lex.org/400725/_/outline-edition-/

semnificația unui drept de opțiune aflat la dispoziția creditorului între remediul executării silite în natură și alte remedii ale neexecutării, fără ca debitorul contractual să se opună, în principiu, față de o astfel de opțiune exercitată de către creditor.

În plus mai trebuie precizat că în ipoteza în care creditorul apelează la remediul executării silite în natură a obligației nu este necesar ca acesta să facă dovada existenței unui prejudiciu, iar existența prejudiciului contractual nu exclude posibilitatea creditorului de a recurge la acest remediu al neexecutării.

În principiu, remediile neexecutării pot fi cumulate sub condiția de a nu exista o incompatibilitate între acestea. Astfel, spre exemplu, creditorul poate să cumuleze remediul daunelor-interese cu celelalte remedii ale neexecutării, astfel încât să se realizeze o reparare integrală a prejudiciului cauzat prin neexecutarea obligației [art.1.516 alin (2) C. civ.]. Incompatibilitatea între remediile neexecutării poate rezulta fie din existența unor prevederi legale („incompatibilitate legală”) fie din natura remediilor și efectele produse de acestea („incompatibilitate obiectivă”).

Libertatea de opțiune a creditorului între remediile neexecutării nu este absolută, astfel că aceasta poate fi limitată fie ca urmare a condițiilor substanțiale impuse de lege pentru exercitarea anumitor remedii, fie ca a urmare a manifestării de voință a creditorului, fie ca urmare a intervenției instanței de judecată.

În prezent conceptul de „răspundere contractuală” este utilizat cu ocazia denumirii articolului 1.350 C. civ. prin care se instituie principiul conform căruia orice persoană trebuie să-și execute obligațiile asumate în momentul încheierii unui contract, precum și obligația debitorului de a repara prejudiciul rezultat ca urmare a neîndeplinirii obligației mai sus menționate.

Normele juridice ce reglementează regimul juridic al răspunderii contractuale sunt de două feluri: norme generale aplicabile răspunderii contractuale, regăsindu-se, în principiu, în art.1.516-1548 C. civ. și în special în art.1.530-1548 C. civ. și norme speciale aplicabile în cazul neexecutării obligațiilor rezultate din anumite tipuri de contracte, cum ar fi: contractul de vânzare-cumpărare, contractul de antrepriză, contractul de mandat etc. De subliniat că potrivit art.1.167 alin (2) C. civ. normele speciale se pot regăsi fie în cuprinsul Codului civil, fie în alte acte normative.

Întrucât răspunderea contractuală privește modul de executare a obligațiilor contractuale rezultă că regimul juridic al răspunderii contractuale reglementat de actualul Cod civil va fi aplicabil sub condiția ca respectivul contract să fie încheiat după intrarea în vigoare a actualului Cod civil, adică după data de 1.10.2011.

În demersul privind stabilirea noțiunii de răspundere contractuală punctul de plecare trebuie să-l reprezinte elementele configurate prin art.1.350 C. civ.: existența unui prejudiciu cauzat prin neexecutarea unei obligații contractuale și obligația debitorului de a repara respectivul prejudiciu. Din analiza elementelor menționate anterior rezultă că în cadrul conceptului de răspundere contractuală se vor integra toate acele remedii ale neexecutării al căror scop esențial este reprezentat de repararea prejudiciului cauzat prin neexecutarea *lato sensu* a unei obligații contractuale.

Dintre remediile neexecutării , astfel cum sunt menționate, în mod enunțativ, în art.1.516 C. civ., doar remediul daunelor-interese are ca scop esențial repararea prejudiciului contractual , astfel cum rezultă, în mod expres, din art.1.530 C. civ. Întrucât celelalte remedii ale neexecutării pot fi utilizate de către creditor fără a fi condiționate de existența unui prejudiciu, apreciem că respectivele remedii ale neexecutării nu pot fi înglobate în cadrul instituției juridice a răspunderii contractuale, urmând a-și păstra individualitatea.

Pe cale de consecință prin „răspundere contractuală” se înțelege aceea formă a răspunderii civile, care constă în obligația unei părți contractuale de a repara prin echivalent pecuniar prejudiciul cauzat prin neexecutarea *lato sensu*, fără justificare și culpabilă a unei obligații contractuale.

Intervenirea răspunderii contractuale presupune ca premisă esențială existența unui contract, astfel că în ipoteza în care reclamantul nu dovedește încheierea unui contract în care calitatea de debitor să aparțină părâtului acordarea de daune-interese se poate face doar prin invocarea regulilor răspunderii civile delictuale. Însă simpla existența a unui contract nu determină *eo ipso* aplicarea regulilor răspunderii civile contractuale , ci este necesar ca prejudiciul invocat de către reclamant să se afle într-o legătură de cauzalitate cu neexecutarea *lato sensu* a unei obligații contractuale expresă sau implicită. Dacă o asemenea legătură de cauzalitate nu poate fi identificată atunci vor fi aplicabile de asemenea regulile răspunderii civile delictuale.

Pentru a se stabili în mod concret ipotezele în care se poate invoca existența unei răspunderi contractuale, trebuie să fie determinate cu exactitate atât momentul în care se încheie

un contract, cât și momentul în care un contract își încetează efectele . Totuși nu este exclusă intervenirea răspunderii contractuale și după încetarea contractului în ipoteza existenței unor clauze contractuale care continuă să-și producă efectele și după data încetării contractului (*i.e.* clauza de neconcurență).

De asemenea având în vedere principiul relativității efectelor contractului prevăzut de art.1.280 C.civ. necesar a se determina semnificația conceptului de „parte”, prin apelarea la un criteriu dinamic, având în vedere că pe parcursul existenței unui contract este posibilă intervenirea unor modificări care determină producerea de efecte și în contra sau în favoarea unor persoane , care nu au participat la încheierea contractului respectiv (*i.e.* cesiunea de contract, preluarea de datorie etc.) . Prin urmare au calitatea de parte atât persoanele care au participat, direct sau prin reprezentare , la încheierea unui contract, cât și persoanele care au dobândit această calitate pe parcursul executării contractului.

Determinarea persoanelor care au calitatea de parte a contractului prezintă relevanță sub aspectul stabilirii legitimării procesuale în ipoteza formulării unei acțiuni în răspundere contractuală, având în vedere că , în principiu, doar părțile unui contract se pot prevala de regulile răspunderii civile contractuale pentru a obține repararea prejudiciului. Prin excepție, în ipoteza stipulației pentru altul, terțul beneficiar se poate prevala de răspunderea contractuală a promitentului, deși nu există o legătură contractuală între promitent și terțul beneficiar.

În plus pentru a se stabili legitimarea procesuală în cadrul unei acțiuni în răspundere contractuală trebuie verificat dacă a operat o cesiune a contractului (art.1.315 și urm. C. civ.), o transmisiune a obligațiilor contractuale (*i.e.* preluarea datoriei de o terță persoană, novație subiectivă prin schimbare debitorului etc.) sau o stingere a obligației contractuale (*i.e.* remitere de datorie, imposibilitatea fortuită de executare etc.).

Potrivit art.1.350 alin (3) C. civ. niciuna din părți nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli corespunzătoare altor tipuri de răspundere, chiar dacă ar fi mai favorabile, cu excepția cazului în care există o dispoziție legală derogatorie de la această regulă. Norma legală precitată instituie regula conform căreia în ipoteza în care sunt îndeplinite cerințele răspunderii civile contractuale, creditorul nu poate apela la alte tipuri de răspundere, în special răspunderea delictuală, pentru a obține repararea prejudiciului contractual, chiar dacă regulile care configurează regimul juridic al respectivelor răspunderi, ar fi mai favorabile creditorului decât regulile specifice răspunderii contractuale.

Aplicabilitatea regulii stabilită prin art.1.350 alin (3) C. civ. are ca premisă existența unei neexecutări a unei obligații contractuale care a determinat producerea unui prejudiciu și posibilitatea calificării respectivei neexecutări a obligației contractuale ca fiind o faptă ilicită, care poate fundamenta o acțiune în răspundere civilă delictuală.

În caz de îndoială asupra regimului răspunderii aplicabile regula interdicției de opțiune nu se opune ca persoana vătămată să formuleze o cerere de chemare în judecată în care capătul de cerere principal să fie întemeiat pe un anumit tip de răspundere, iar capătul de cerere subsidiar să fie întemeiat pe alt tip de răspundere întrucât în ipoteza analizată persoana vătămată nu realizează o opțiune între cele două tipuri de răspundere, ci solicită aplicarea acelui tip de răspundere care este aplicabil , dar care nu a putut fi identificat cu exactitate.

În cadrul **Titlului II** a fost realizată o analiză detaliată a condițiilor răspunderii civile contractuale.

Pot fi considerate ca fiind condiții ale răspunderii civile contractuale următoarele:

(I) neexecutarea *lato sensu* , fără justificare, a unei obligații contractuale [art.1.350 alin (2) prima teză C.civ.];

(II) vinovăția debitorului (art.1.547 C. civ.);

(III) existența unui prejudiciu cauzat creditorului [art.1.350 alin (2) teza a II-a C.civ.];

(IV) legătura de cauzalitate între neexecutarea obligației contractuale și prejudiciul cauzat creditorului [art.1.350 alin (2) teza a II-a C. civ.] ;

(V) inexistența unei cauze exoneratoare de răspundere (art.1.351-1.356 C.cv.);

(VI) punerea în întârziere realizată anterior investirii instanței de judecată sau după caz a organului arbitral, în acele ipoteze în care este necesară o asemenea punere în întârziere [art.1.516 alin (2) C. civ. raportat la art.1.522 C. civ.] .

Pentru conturarea noțiunii de neexecutare a obligației contractuale trebuie apelat, în primul rând, la verificarea cerințelor impuse de art.1.516 alin (1) C.civ., conform căreia creditorul are dreptul la îndeplinirea integrală, exactă și la timp a obligației, împrejurarea în raport de care se poate reține că există o neexecutare atunci când nu sunt îndeplinite , în mod cumulativ, cerințele menționate anterior.

De asemenea pentru a se putea reține existența unei neexecutări este necesar a se verifica momentul exigibilității obligației contractuale având în vedere că debitorul nu este obligat să-și execute prestațiile asumate anterior intervenirii exigibilității obligației contractuale.

Totodată accesarea remediului răspunderii contractuale este condiționat și de lipsa unei cauze justificative de executare :ordinea executării obligațiilor, excepția de neexecutare sau imposibilitatea de executare.

Stabilirea legăturii de cauzalitate se impune doar în ipoteza evaluării judiciare a prejudiciului întrucât în ipoteza în care a existat o evaluare convențională a prejudiciului , prin intermediul clauzei penale, nu se impune a se demonstra existența unei legături de cauzalitate.

În ipoteza în care prejudiciul contractual nu îndeplinește condițiile impuse de lege nu se mai impune analiza existenței raportului de cauzalitate având în vedere că deja lipsește una din condițiile răspunderii contractuale, condiție autonomă față de condiția raportului de cauzalitate.

De asemenea identificarea unei legături de cauzalitate nu se impune în ipoteza existenței unor obligații legale sau convenționale de garanție , având în vedere că în aceste ipoteze răspunderea debitorului intervine oricând sunt îndeplinite cerințele pentru activarea obligației de garanție, fără a fi necesar a exista o activitate proprie a debitorului contractual.

Deși prin art.1.350 C. civ. nu se prevede, în mod expres, cerința vinovăției pentru a interveni răspunderea civilă contractuală, o asemenea cerință este stabilită prin art.16 alin (1) C. civ , prin care se instituie principiul conform căruia persoana răspunde doar pentru faptele săvârșite din intenție sau din culpă, normă de generală aplicabilitate, atât în materia răspunderii civile delictuale , cât și în materia răspunderii civile contractuale.

Potrivit art.1.516 alin (2) C. civ. pentru ca creditorul să poată recurge la remediile neexecutării este necesar ca debitorul să se afle în întârziere, fie că este pus în întârziere conform procedurii prevăzută de art.1.522 C. civ., fie că se află de drept în întârziere în cazurile menționate de art.1.523 C. civ.

Necesitatea punerii în întârziere se justifică prin faptul că debitorul nu este considerat a fi în întârziere din punct de vedere juridic prin simpla neexecutare a obligației contractuale la momentul scadenței („*dies non interpellat pro homine*”) , astfel că nu se poate stabili existența unei neexecutări a obligației contractuale în lipsa unei puneri în întârziere.

Titlul III prezintă o analiză a condițiilor în care poate interveni răspunderea contractuală a debitorului pentru fapta altei persoane.

Prin art. 1.519 C. civ. se instituie principiul răspunderii contractuale pentru fapta altei persoane ceea ce presupune că debitorul va răspunde pentru prejudiciul contractual cauzat de o terță persoană folosită pentru executarea obligațiilor asumate în momentul încheierii contractului.

Pentru a interveni răspunderea contractuală pentru fapta altuia sunt necesar a fi îndeplinite următoarele condiții : să existe o obligație sau mai multe obligații contractuale

asumate de debitor; desemnarea unei terțe persoane în vederea executării obligației sau obligațiilor contractuale, fie în tot, fie în parte; neexecutare *lato sensu* a obligației/obligațiilor contractuale determinată de o faptă a terței persoane desemnate, inexistența unei exonerări convenționale de răspundere a debitorului.

Dacă sunt îndeplinite condițiile răspunderii contractuale pentru fapta altuia creditorul va putea solicita repararea prejudiciului pe calea acțiunii în răspundere contractuală doar de la debitorul inițial având în vedere că nu există o legătură juridică între creditor și terța persoană care trebuia să execute, în fapt, prestațiile contractuale. Totuși creditorul poate formula împotriva terței persoane o acțiune în despăgubiri întemeiată pe răspunderea civilă delictuală atunci când fapta terței persoane, desemnată să execute prestația contractuală, reprezintă totodată și o faptă ilicită.

În cadrul **Titlului IV** sunt precizate cazurile în care debitorul se poate exonera de răspundere.

Codul civil prevede drept cauze exoneratoare de răspundere civilă următoarele: forța majoră și cazul fortuit (art.1.351 C. civ.), fapta victimei sau a terțului (art.1.352 C. civ.), exercițiul drepturilor (art.1.353 C. civ.), procurarea unui folos gratuit (art.1.354 C. civ.), clauzele privind răspunderea (art.1.355 C. civ.), anunțurile privind răspunderea (art.1.356 C. civ.) și divulgarea secretului comercial în anumite circumstanțe (art.1.101 din Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Codului civil).

În materie contractuală prin „fapta victimei” se are în vedere ipoteza în care neexecutarea obligației este imputabilă creditorului, astfel spus există o legătură de cauzalitate între fapta creditorului și neexecutarea obligației contractuale (a se vedea art.1.517 C. civ.).

În ce privește repararea prin echivalent a prejudiciului contractual, ce face obiectul analizei în cadrul **titlului V** al tezei, o relevanță deosebită o prezintă principiul reparării integrale a prejudiciului, în ipoteza în care cuantumul daunelor-interese urmează a se determina pe cale judiciară.

Acest principiu este consacrat, în mod expres, în materia răspunderii contractuale prin dispozițiile art.1.531 alin (1) C. civ. care dispune că creditorul are dreptul la repararea integrală a prejudiciului.

Totuși principiul reparării integrale a prejudiciului nu trebuie înțeles în mod absolut, fiind posibil ca fie prin dispoziții legale speciale, fie prin clauze convenționale să fie instituite derogări de la acest principiu.

Din categoria limitărilor instituite prin lege putem menționa următoarele: posibilitatea reparării, în principiu, doar a prejudiciilor previzibile (art.1.533 C. civ.);

repararea proporțională a prejudiciului cauzat prin pierderea unei șanse [art.1.532 alin (2) C. civ.]; repararea, în parte, a prejudiciului în ipoteza în care acesta se datorează , în parte, faptei creditorului (art.1.534 C. civ.); repararea proporțională a prejudiciului atunci când în antecedenta cauzală pe lângă fapta debitorului contractual s-a suprapus și incidența unor împrejurări calificate de lege sau părți ca evenimente de forță majoră sau caz fortuit; repararea în parte a prejudiciului atunci când creditorul nu și-a îndeplinit obligația de moderare a prejudiciului [art.1.534 alin (2) C. civ.] etc.

În categoria limitărilor instituite pe cale convențională pot fi incluse clauzele de stabilire anticipată a cuantumului daunelor-interese, adică clauzele penale (art.1.538 și urm. C. civ.).

Evaluarea judiciară a daunelor-interese va interveni , în principiu, fie în ipoteza în care părțile nu au stabilit pe cale convențională întinderea daunelor-interese, necesar a fi acordate pentru repararea prejudiciului contractual, fie atunci când nu există o evaluare legală a daunelor-interese . Prim urmare atunci când daunelor moratorii sunt evaluate fie pe cale legale, fie pe cale convențională, nu se pune, în principiu, problema realizării unei evaluări judiciare a acestor tipuri de daune.

Intervenția instanței de judecată este posibilă și în alte ipoteze cum ar fi: daunele-interese suplimentare solicitate de creditor în ipoteza în care daunelor-moratorii convenționale sunt mai mici decât dobânda legală [art.1.535 alin (3) C. civ.] sau atunci când clauza penală a fost declarată ca fiind abuzivă sau desființată pentru alte motive de ineficacitate.

În operațiunea de evaluare judiciară a daunelor-interese instanța de judecată va fi ghidată de necesitatea respectării principiului reparării integrale a prejudiciului și totodată va trebui să verifice dacă sunt îndeplinite cerințele impuse de lege pentru ca prejudiciul contractual să fie indemnizabil.

Pentru ca creditorul să obțină repararea pecuniară a prejudiciului este necesar ca acesta să îndeplinească următoarele condiții: să fie direct [art.1.530 C. civ.], să fie cert [art.1.532 C. civ.], să fie previzibil [art.1.533 C. civ.] și să fie licit.

De asemenea trebuie precizat că legiuitorul poate institui anumite excepții în care prejudiciul contractual poate fi indemnizat chiar dacă nu sunt îndeplinite una sau mai multe din cerințele mai sus menționate. Astfel, spre exemplu, poate fi obținută și repararea prejudiciilor contractuale neprevizibile atunci când debitorul nu și-a executat obligația cu intenție sau culpă gravă [art.1.533 alin (1) teza a II-a C. civ.].

Evaluarea legală a daunelor-interese este circumscrisă următoarelor tipuri de obligații: obligații de a da a sumă de bani (art.1535 C. civ.) și obligații de a face care pot fi evaluate pecuniar (art.1.536 C. civ.) .

Evaluarea legală este aplicabilă sub condiția de a nu exista o evaluare convențională a daunelor-interese ipoteză în care instanța de judecată va face aplicabilă clauza convențională, dacă aceasta este valabilă. Dacă se constată că respectiva clauză convențională nu este valabilă atunci creditorul va avea dreptul la daune-interese conform evaluării legale.

Actualul Cod civil cuprinde o reglementare detaliată a regimului juridic al clauzei penale în cuprinsul secțiunii privind executarea prin echivalent a obligațiilor, fiind legiferate aspecte legate de : noțiunea clauzei penale [art.1.538 alin (1) C. civ. și art.1.538 alin (5) C. civ.], dreptul de opțiune al creditorului între executarea în natură sau acordarea de penalități [art.1.538 alin (2) C. civ.], posibilitatea cumulului penalității cu executarea în natură (art.1.539 C. civ.), caracterul accesoriu al clauzei penale (art.1.540 C. civ.), mutabilitatea clauzei penale (art.1.541 C. civ.) și efectele clauzei penale (art.1.542-1.543 C. civ.).

Titlul VI reprezintă o analiză a cerințelor de validitate ale convențiilor prin care părțile derogă, în tot sau în parte, de la regimul legal al răspunderii civile contractuale.

Printre cauzele exoneratorii de răspundere se enumeră și clauzele convenționale de excludere sau de limitare a răspunderii (art.1.355 C. civ.) .

De observat că sintagma „clauze” din cuprinsul denumirii articolului precitat trebuie interpretată în mod extensiv, având în vedere conținutul normei, din care rezultă că se are în vedere atât clauzele convenționale, cât și acte juridice unilaterale, prin care se instituie limitarea sau excluderea răspunderii.

Întrucât părțile sunt libere a determina conținutul obligațiilor contractuale, rezultă că acestea au libertatea de a stabili consecințele care intervin în caz de neexecutare a obligațiilor contractuale, inclusiv posibilitatea limitării sau excluderii dreptului de a recurge la acordarea de daune-interese .

Desigur libertatea părților contractuale nu este absolută existând limite impuse prin lege , fie pe considerente de respectare a ordinii publice și bunelor moravuri (art.11 C. civ.), fie pe alte considerente, cum ar fi cele de protejare a integrității fizice sau psihic ori a sănătății (art.1.355 C.civ.).

§3.Concluzii

Putem considera că și în actuala reglementare opțiunea legiuitorului român a fost aceea de a reglementa răspunderea contractuală, ca o formă a răspunderii civile , alături de răspunderea delictuală, al cărei scop îl reprezintă obținerea de daune-interese menite să realizeze o reparație a prejudiciului creditorului.

Pentru a interveni răspunderea contractuală este necesar a se determina cu exactitate faptul că prejudiciul este determinat prin neexecutarea unei obligații contractuale, sens în care urmează a se avea în vedere și o posibilă dinamică a contractului în ce privește unul sau mai multe din elementele acestuia.